

ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน พ.ศ. 2562

นายสุริยะ ชวงค์
ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

นายอาทิตย์ มติธรรม
ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

นายแรม เชียงกา
ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เห็นสมควรให้การยกย่องและเชิดชูเกียรติ แก่ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการเกษตรในสาขาต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณความดี มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ สมควรเป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน จึงกำหนดให้มีการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน จำนวน 4 สาขา ประกอบด้วย ปราชญ์เกษตรผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการ ต่อภาคการเกษตรไทย ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ปราชญ์เกษตรดีเด่น และปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย เพื่อให้ได้รับสวัสดิการและสนับสนุน ให้มีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์และความสามารถสู่สังคม

ในปี พ.ศ. 2562 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำการสรรหา และแต่งตั้งบุคคลให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินใน 3 สาขา ประกอบด้วย **นายสุริยะ ขวุงศ์** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง **นายอาทิตย์ มติธรรม** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น และ **นายแรม เชียงกา** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย และปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน ทั้ง 3 ท่าน ได้เข้ารับพระราชทานโล่รางวัลในงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี 2562

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงาน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำหนังสือ “**ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน พ.ศ. 2562**” โดยได้รวบรวมข้อมูลประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ผลงานที่สร้างคุณประโยชน์และการขยายผลงานของปราชญ์เกษตรของแผ่นดินแต่ละท่าน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการดำรงตน และการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แก่ผู้ที่สนใจ โดยทั่วไป และขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการสรรหาปราชญ์เกษตรของแผ่นดินในปี พ.ศ. 2562 ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยดี

ปราชญ์เกษตร
ขอนแก่น

นายสุริยะ ชูวงศ์
ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน
สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

นายสุริยะ ชวงค์

อายุ 61 ปี

การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 7

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 21 หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด
จังหวัดเพชรบุรี 76150

โทรศัพท์ 08-1986-8786

อาชีพ เกษตรกร

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2562
- รางวัลชนะเลิศเกษตรกรดีเด่น สาขาบัญชีฟาร์ม ระดับประเทศ ปี 2559
- รางวัลเกษตรกรต้นแบบสาขาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับเขต 5 เนื่องในงานมหกรรมภาคตะวันตกจากสภาเกษตรกรแห่งชาติ
- รางวัลชนะเลิศ เกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ระดับจังหวัด ปี 2554
- รับประกาศเกียรติคุณจากผู้ว่าราชการจังหวัดบุคคลดีเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียง และจดบัญชีครัวเรือน และต้นทุนอาชีพ ปี 2558

ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน

ชีวิตที่พอเพียง

นายสุริยะ ชวงค์ เคยเป็นผู้ทำเกษตรเชิงเดี่ยวแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากอำเภอบ้านลาดเป็นพื้นที่แล้ง และน้ำท่วมบ่อยครั้ง จนได้มีโอกาส รับฟังพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ว่าด้วย “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “เกษตรทฤษฎีใหม่” และ “การทำเกษตรผสมผสาน” เกิดแรงบันดาลใจ จึงน้อมนำมาปรับใช้กับตนเอง ดำเนินชีวิตตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ของพระองค์ท่านอย่างตั้งใจ เน้นความพอเพียง ทำแต่พอประมาณ ตามกำลังของครอบครัว ไม่วิ่งไกลมาก ฟังพาดตนเอง หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ และหันมาทำการเกษตรแบบผสมผสานอย่างเต็มตัว จนประสบผลสำเร็จ เป็นผู้ปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นระยะเวลา 35 ปี ใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ ทำการจดบัญชีครัวเรือน บัญชีฟาร์ม และบันทึกข้อมูลการทำการเกษตรเพื่อวิเคราะห์วางแผนการผลิต มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเสียสละ มีใจเป็นจิตอาสาในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ การทำการเกษตรแก่ผู้สนใจ มีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยปัจจุบัน ดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรบนพื้นที่ 13 ไร่ ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ด้วยการทำนา และการปลูกผลไม้ปลอดสารพิษ เช่น ชมพู่ ละครุด มะนาว มะละกอ มะยงชิด กลัวยหอมทอง กลัวยไข่ กลัวยน้ำว้า ตาลโตนด เป็นต้น ซึ่งผลผลิตทางการเกษตรได้รับการรับรองมาตรฐานระบบการจัดการคุณภาพ

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP พืช) ผลิตปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ และเครื่องดักจับแมลงใช้ในไร่นา เพื่อลดต้นทุนการผลิต ผลผลิตได้รับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร หรือ ตราสัญลักษณ์ Q เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคด้านความปลอดภัยทางอาหารและด้านคุณภาพ มีการวางแผนการผลิต วางแผนการตลาด และหาวิธีการลดต้นทุนการผลิต เพื่อสร้างความระมัดระวังด้านการประกอบอาชีพ และวางแผนการใช้จ่ายในครอบครัวอย่างเป็นระบบ มีการบริหารจัดการเวลา ทำงานเพื่อส่วนรวม และชุมชน เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน

นายสุริยะ ดำเนินชีวิตครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ประกอบสัมมาชีพที่สุจริต ไม่เป็นหนี้กับของฟุ่มเฟือย และมีเงินออมด้วยวิธีเก็บเงินแบบ 3 ห่อ ได้แก่ 1) เก็บไว้กับตัวใช้รายวัน 2) เก็บที่บ้านเผื่อเหลือเผื่อขาด 3) เก็บออมที่ธนาคารเพื่อใช้ยามชราหรือยามเจ็บป่วย เป็นการใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท สร้างภูมิคุ้มกันเป็นเงินออมที่เห็นเป็นรูปธรรม และเกิดความรักสามัคคี ความอบอุ่นในครอบครัว ดำเนินชีวิตครอบครัวได้อย่างมีความสุข จนได้รับประกาศเกียรติคุณจากผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นครอบครัวตัวอย่างที่ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2558 โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน “คนเพชร” ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปราชญ์เกษตร ขอนแก่น

นายสุริยะ ทำทุกอย่างแบบมีเหตุผล ตามกำลังความสามารถใช้ความรู้ ประสบการณ์ความชำนาญ ประกอบกับเป็นผู้ชอบจดบันทึกบัญชีรับจ่าย และบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ จากการสังเกต แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเหตุผล เป็นผลให้สามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรที่มีผลผลิตดี มีคุณภาพ รายได้สูงต้นทุนต่ำ เป็นแบบอย่างให้แก่เกษตรกรที่สนใจเข้าศึกษาดูงาน เพื่อนำไปเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิต ครอบครัว ให้มีความสุขอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายสุริยะ ได้เป็นวิทยากรถ่ายทอดผลงานและความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ ให้ได้รับความรู้ เทคนิคและวิธีการทำการเกษตร ความรู้เกี่ยวกับพืชต่าง ๆ ในเชิงลึก การจัดทำบัญชี และเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำกับเกษตรกร ประชาชนทั่วไปที่สนใจหรือมีปัญหาจากการประกอบอาชีพด้านการเกษตร พร้อมทั้งสามารถเป็นต้นแบบให้กับเกษตรกรทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ และสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมทางการเกษตร เช่น พะองเหล็กขึ้นต้นตาล

เครื่องล้างละมุด ระบบการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ หลอดแบล็คไลท์ล่อ
กำจัดแมลง กับดักสีเหลืองดักแมลงวันทอง เป็นต้น สอนให้เกษตรกรใช้วัสดุ
ที่หาได้ในท้องถิ่นเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน รวมทั้งได้สร้างเครือข่าย
ในการขยายผลงาน เช่น เครือข่ายหมอดิน เครือข่ายครูบัญชี เครือข่ายปราชญ์
ชาวบ้าน เป็นต้น เป็นคณะกรรมการขยายเครือข่าย เช่น กรรมการการศึกษา
ด้านบัญชี ชมรมครูบัญชีอาสาระดับประเทศ คณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้
การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลถ้ำรงค์ (ศพก.) และเป็น
ตัวแทนครูบัญชีอาสา สนใจใฝ่รู้ รับฟังข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ พยายามถ่ายทอด
ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และบัญชีต้นทุนอาชีพ เทคนิคการท
การเกษตร เชื่อมโยงกับอาชีพของเกษตรกร เพื่อนำไปขับเคลื่อนภารกิจของ
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามนโยบายของรัฐบาล
ที่เห็นความสำคัญของการจดบันทึกบัญชี

ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน

การขยายผลงาน

นายสุริยะ ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำการจัดบัญชีฟาร์มและการนำข้อมูลที่จัดบันทึกเกี่ยวกับการทำเกษตรมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนเพื่อการเพาะปลูกให้ได้ผลผลิตที่สอดคล้องกับกลไกการตลาด สามารถพัฒนาตนเองสู่ความสำเร็จ เป็นผู้นำและต้นแบบการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ พร้อมทั้งได้จัดรายการวิทยุที่สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรี FM 95.75 รายการเพชรบุรีเมืองเกษตร ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี ตั้งแต่ปี 2535 – ปัจจุบัน และได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องตาลโตนด และเป็นที่ปรึกษาการจัดทำข้อมูลตาลโตนดให้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รวมถึงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ได้นำคณะนักศึกษาและเกษตรกรจากหลายประเทศเข้ามาศึกษาดูงาน ภายใต้โครงการของมหาวิทยาลัย และยังมีการเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาทางการเกษตรผ่านหนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ และนิทรรศการ

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายสุริยะ ได้สร้างเครือข่ายโดยเข้าร่วมประชุมสัมมนาในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ ร่วมเป็นคณะกรรมการในระดับต่าง ๆ เพื่อขยายเครือข่าย เช่น ชมรมครูบุญชีอาสา เพื่อช่วยสอนแนะนำการจัดทำบัญชีฟาร์ม เป็นการเชื่อมโยงองค์ความรู้ได้ทั่วประเทศ ทุกสาขาอาชีพทางการเกษตร ของแต่ละภูมิภาค เพื่อนำองค์ความรู้ไปพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงในพื้นที่ และชุมชนของตนเอง และรวมกลุ่มชาวบ้าน เพื่อสอนแนะแนวความรู้และเทคนิคทางการเกษตร ที่ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านบ้านดอนผิงแดด ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยได้รับคำเชิญให้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 – ปัจจุบัน

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

ฮอร์โมนเร่งต้น ดอก ผล สีส รสชาติหวาน

1. น้ำมะพร้าวอ่อน 1 ลูก
2. นมสด (นมสดตราหมีกระป๋องเล็ก 1 กระป๋อง)
3. เครื่องดื่มชูกำลัง 2 ซ้อนโต๊ะ

นำส่วนผสมทั้งหมดผสมน้ำ 20 ลิตร ฉีดทุก ๆ 5-7 วัน / ครั้ง

ฮอร์โมนเร่งดอก

1. ไข่เป็ด หรือ ไข่ไก่ 5 กิโลกรัม (ซึ่งทั้งเปลือก)
2. น้ำตาลทรายแดง 5 กิโลกรัม
3. ลูกแป้งข้าวหมาก 1 ลูก
4. นมเปรี้ยว 2 ขวด (ยาคูลท์)
5. เครื่องดื่มชูกำลัง 2 ขวด
6. น้ำมะพร้าวอ่อนที่ใช้คั้นกะทิ 5 ลูก

วิธีทำ

1. เตรียมถังน้ำ 1 ใบ
2. ใส่ น้ำตาลทรายแดง ไข่ (ทั้งเปลือก) นมเปรี้ยว เครื่องดื่มชูกำลัง ลูกแป้ง น้ำมะพร้าวอ่อน ทั้งหมด
3. คลุกรวมให้เข้ากัน แล้วเก็บไว้ในที่ร่ม คลุกทุกวัน วันละ 1 นาที่ เป็นเวลา 7 วัน แล้วทิ้งไว้อีก 23 วัน

วิธีใช้

1. ใช้ฮอร์โมนไข่ 2 ช้อนโต๊ะ ต่อน้ำ 20 ลิตร
 2. ฉีดเร่งดอก พอดอกออก แล้วห้ามฉีดดอก
 3. ใช้ 3-4 ช้อนโต๊ะ ต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดลงดินและรดน้ำ
 4. ข้าวให้ใช้ 2 ช้อนโต๊ะ ต่อน้ำ 20 ลิตร ฉีดตอนข้าวอายุได้ 50 -60 วัน
 5. ไม้ผล ใช้เร่งดอก อัตราการใช้ 3-5 ช้อนโต๊ะ ฉีดพ่นทุก ๆ 7 วัน ออกดอกแล้วห้ามฉีด ใช้ราดลงดินเร่งดอกอัตราการใช้ 1 ลิตร ต่อน้ำ 200 ลิตร ราด 20 วัน / ครั้ง ราดประมาณ 3-4 ครั้ง ก็จะออกดอก
 6. ใช้ผสมกับปุ๋ยเคมี เร่งดอกทางดิน 4 กิโลกรัม รวมลงไปในน้ำ 200 ลิตร (ปุ๋ยเร่งดอกสูตร 8-24-24 หรือ ปุ๋ยเกร็ดเร่งดอกสูตร 0-52-34) ราดลงดิน
- หมายเหตุ** ฮอร์โมนไข่นี้ใช้รวมกับเคมีได้ สามารถเก็บไว้ได้เป็นปีหากน้ำแห้ง ให้เติมน้ำมะพร้าว ครั้งละ 1-2 ลูก

ฮอร์โมนไข่สำหรับรับประทาน

แทนเครื่องดื่ม กาแฟ และอาหารเสริม (คนเป็นเบาหวานห้ามกิน)
ช่วยให้ผิวพรรณดีขึ้นและช่วยชะลอวัย ใช้ทาหน้าก่อนล้างหน้าตอนเช้า
ทาทั้งไว้ 15 นาที จึงล้างออก (ช่วยให้หน้าแดง)

วัสดุ

1. ไข่ไก่ 5 กิโลกรัม ชั่งทั้งเปลือก
2. น้ำตาลทรายป่น 5 กิโลกรัม
3. นมเปรี้ยว 1 ขวด (ยาคูลท์)
4. ลูกแป้งขาวหมาก 1 ลูก

วิธีทำ

นำทุกอย่างรวมไว้ใส่พาสเจอร์ที่สะอาดแล้วคนให้เข้ากัน และเอาผ้าขาว
มาคลุมแล้วปิดฝาเอาไว้ในที่ร่ม พอได้ 1 เดือน ให้กรองเอาเปลือกไข่ออก และ
เอาเนื้อฮอร์โมนแช่ตู้เย็นไว้กิน (ใส่ขวดโหล) ครั้งละ 2 ช้อนโต๊ะ ต่อวัน

สมุนไพรยาฆ่าเชื้อรา

1. ใช้น้ำส้มคว้นไม้ 3-4 ช้อนโต๊ะ
2. เปรือกต้นมะรุม ขมิ้นชัน อย่างใดอย่างหนึ่ง น้ำหนัก 1 กิโลกรัม นำมาตำให้แหลก แล้วราดด้วยโซดา 2 ขวด แล้วขยำใส่น้ำเปล่าลงไป 1 ลิตร ผสมรวมกัน

วิธีใช้

กรองเอาน้ำมาใช้ 4-5 ช้อนโต๊ะต่อน้ำ 20 ลิตร ทุกครั้งต้องใส่น้ำมันพืช 2 ช้อน แทนยาจับใบ ฉีดฆ่าเชื้อรา

ต้นต้อยติ่ง (ใช้ฆ่าโรคแคงเกอร์ ในพืชตระกูลส้ม)

1. นำต้น กิ่ง ใบ ราก 1-2 กิโลกรัม นำมาทุบรวมกัน
2. ราดด้วยโซดา 2 ขวด
3. ใส่น้ำเปล่า 2-3 ลิตร ขยำผสมรวมกัน

วิธีใช้

กรองเอาน้ำมาใช้ 4-5 ช้อนโต๊ะต่อน้ำ 20 ลิตร นำปูนกินหมากเท่าเหรียญ 10 บาท มาละลายน้ำใส่ลงในน้ำ ใส่น้ำมันพืช 2 ช้อน ฉีดฆ่าโรคแคงเกอร์ ในพืชตระกูลส้ม

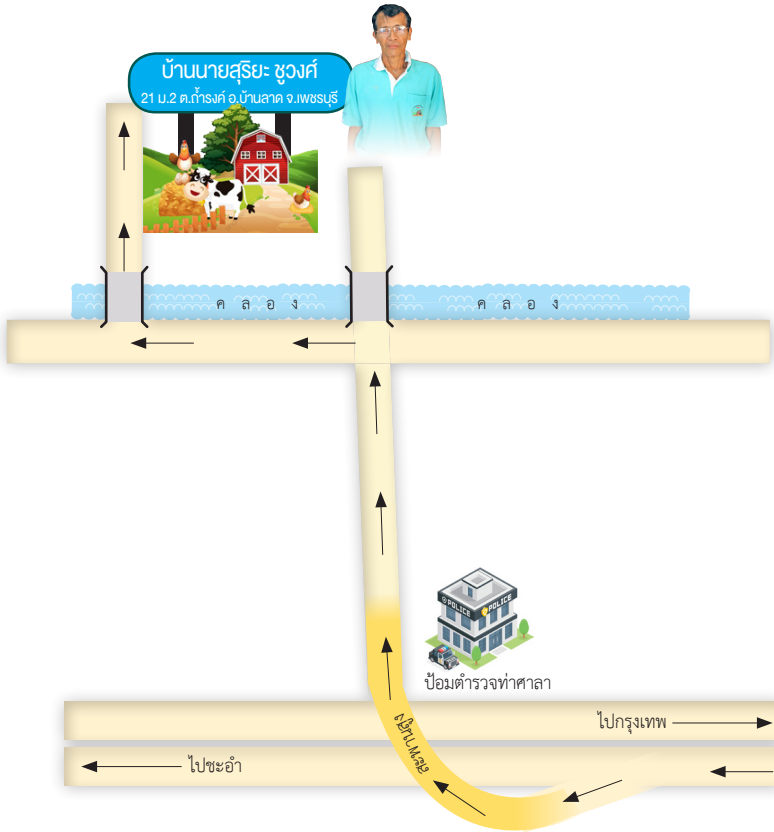

ปราชญ์เกษตร ท้องถิ่น

แผนที่ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เกษตร

สถานที่ติดต่อ

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 21 หมู่ที่ 2 ตำบลถ้ำรงค์
อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี 76150

โทรศัพท์ 08-1986-8786

ปราชญ์เกษตร
หัวใจแผ่นดิน

นายอาทิตย์ มติธรรม

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

นายอาทิตย์ มติธรรม

อายุ 63 ปี

การศึกษา ปริญญาตรี เอกบริหารโรงเรียน วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 430 หมู่ที่ 1 ตำบลคลองปราบ
อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84120

โทรศัพท์ 077-341-1463 , 08-1968-3602

อาชีพ เกษตรกร

รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น ปี 2562
- เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาการใช้วิชาการเกษตรที่เหมาะสม (GAP) ปี 2556
- รางวัลผู้นำอาชีพก้าวหน้าจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระทรวงมหาดไทย ปี 2545
- รางวัลมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรมการท่องเที่ยว (AGROTOURISM VERY GOOD 2016 -2018)
- สวนต้นแบบการท่องเที่ยววิถีเกษตรประเทศไทย กรมการท่องเที่ยว ปี 2561
- 50 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องชม กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2561

ฯลฯ

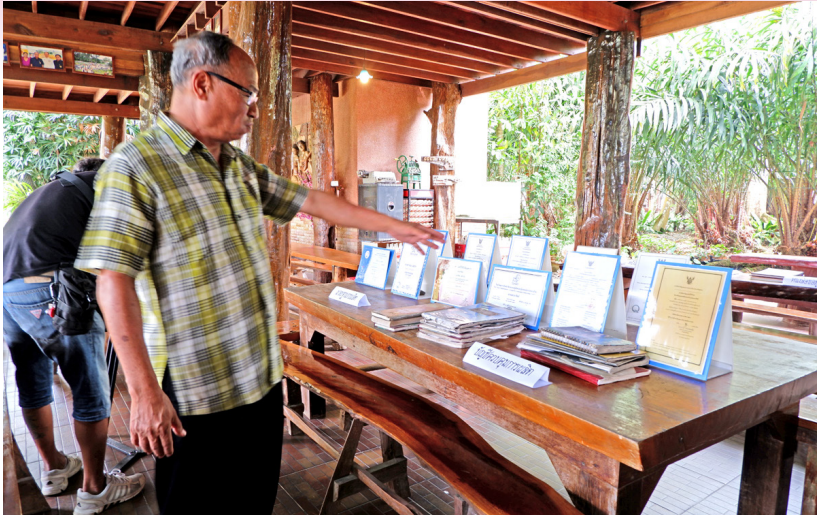
ปราชญ์เกษตร ขอนแก่น

ชีวิตที่พอเพียง

นายอาทิตย์ มติธรรม อดีตข้าราชการครู ทำสวนผลไม้เป็นอาชีพเสริม เป็นระยะเวลา 25 ปี และผันตัวมาเป็นเกษตรกร ในปี 2538 โดยในช่วงราคาทุเรียนตกต่ำได้ไปศึกษาดูงานที่สวนผลไม้ในจังหวัดจันทบุรี ทำให้นายอาทิตย์ เกิดความสนใจการปลูกสละและซื้อต้นมาปลูกในครั้งแรก จำนวน 36 ต้น เป็นเกษตรกรรายแรก ที่นำสละมาปลูกเชิงพาณิชย์ในภาคใต้ และทำการศึกษาหาความรู้ พัฒนาตัวเองตลอดเวลาจนทำให้เกิดความเชี่ยวชาญและชำนาญ ในการปลูกสละ ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกสละ จำนวน 152 ไร่ นอกจากผลผลิตสละสดที่ได้รับรางวัลสินค้า OTOP ระดับ 5 ดาว แล้วยังมีผลผลิตแปรรูป

จากสละ ผลิตภัณฑ์แปรรูปอื่น ๆ ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ออย. และฮาลาล การผลิตเมล็ดกาแฟ จัดตั้งร้านกาแฟ ร้านขายของฝากจากสวน เปิดสวน ให้เป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ เป็นผู้ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จนสามารถปลดหนี้ได้ จากการคิดค้น พัฒนาการปลูกสละในภาคใต้จนประสบความสำเร็จ เป็นต้นแบบ และแหล่งเรียนรู้การทำสวนสละครบวงจร จึงทำให้เกษตรกรในเขตภาคใต้ ที่ประสบปัญหาทางพาราและปาล์มน้ำมันตกต่ำ นำแนวคิดการปลูกสละไป ประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเอง

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายอาทิตย์ ใช้อาศัยความรู้ในการจัดการสวนสละ ด้วยเทคนิคการปลูกแบบ 4X6 เมตร ได้สละ 66 กอ/ไร่ การวางระบบน้ำที่ดี สามารถกำหนดอุณหภูมิและความชื้นที่เหมาะสมทำให้สละออกผลผลิตได้ตลอด การปลูกดอกเดหลีล้อมแปลงวันทองไม่ทำให้ไปทำลายผลผลิต การปลูกต้นเหียงในสวนสละเพื่อเป็นร่มเงาเป็นปุ๋ยและปมรากสามารถตรึงไนโตรเจนให้แก่ดิน การผูกเชือกกอสละเพื่อลดการเกิดเชื้อรา การใช้ยิปซัมโรยที่ต้นป้องกันโรคตัวยุบหัวแตกและทำให้สละมีผิวสวยและรสชาติดี การพัฒนาพันธุ์สละด้วยการหาพ่อ – แม่พันธุ์ที่ดี โดยนำพ่อพันธุ์ซึ่งกำลังเป็นผลไม้พื้นเมืองภาคใต้ที่มีความต้านทานโรคและแมลงได้ดี มาผสมกับแม่พันธุ์สละเนืวนาง ทำให้ได้พันธุ์ใหม่ “อ้อร้อ” ซึ่งมีลักษณะเด่น คือ มีรสชาติหอมหวานแบบประกา เนื้อเยาะแบบสละเนืวนาง ใช้เวลาปลูกเพียง 28 เดือน ก็สามารถเก็บผลผลิตได้ คิดค้นเทคนิคการผสมเกสรตัวผู้ใส่เกสรตัวเมียด้วยมือคน แล้วจะทำการตัดรียบ

ไว้ที่ซอสและทำการจัดบันทึกข้อมูล เพื่อใช้ข้อมูลในการวางแผนการตลาด
สามารถเป็นแบบอย่างความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร
ทั้งด้านการผลิต การแปรรูป เกษตรกรสามารถนำไปปฏิบัติเป็นแบบอย่าง
จนประสบผลสำเร็จ และปลูกฝังให้เยาวชนรักอาชีพเกษตรกร เสริมสร้าง
แนวคิดให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ สามารถต่อยอดอาชีพเกษตรกรของพ่อแม่
ให้มีรายได้สูงกว่าการรับจ้างแรงงานทั่วไป ทั้งยังเป็นอาชีพอิสระและมีความสุข
ได้อยู่กับครอบครัว

ปราชญ์เกษตร ขอนแก่นดิน

การขยายผลงาน

นายอาทิตย์ คัดค้น พัฒนาการปลูกสละในภาคใต้จนประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์และยอมรับ สวนสละอาทิตย์เป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การทำสวนสละครบวงจร สร้างกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสละในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรสร้างตราสินค้าเป็นของตนเอง โดยในปี 2550 สวนสละอาทิตย์ได้เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ มีผู้มาศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนผลิตและแปรรูปสละอาทิตย์ นายอาทิตย์ ยังได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านพืช ของสภาเกษตรกรจังหวัดสุราษฎร์ธานี คณะกรรมการแก้ไขปัญหาหาคาผลผลิตตกต่ำของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเป็นคณะกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการผลไม้ (บอร์ดผลไม้) ของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อีกทั้งยังเป็นผู้แทนเจรจាកาผลผลิตทางการเกษตร ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ รวมถึงเป็นที่ปรึกษาเครือข่ายชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี เครือข่ายสินค้า OTOP ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี และได้รับเชิญเป็นวิทยากรเรื่องการผลิตสละจากสหกรณ์การเกษตรประเทศมาเลเซีย และยังมีการเผยแพร่ผลงานทั้งในวารสาร หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์อย่างแพร่หลาย

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายอาทิตย์ มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตและแปรรูปสละอาทิตย์ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการผลิต แปรรูปจำหน่าย โดยมีสมาชิก 10 ราย เป็นผู้ก่อตั้งชมรมผู้ปลูกสละภาคใต้ เป็นสมาชิกตลาดเกษตรกรจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเป็นสมาชิกชมรมผู้ปลูกสละแห่งประเทศไทย ยังมีการศึกษา มีการดูงานระหว่างผู้ปลูกสละ ทั้งภาคตะวันออกและภาคใต้ อย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

การทำสวนสละ

1. พันธุ์สละในปัจจุบันมี 4 พันธุ์ คือ

- 1) พันธุ์เนินวง มีลักษณะเด่น คือ ลูกใหญ่ เนื้อมาก เมล็ดเล็ก จึงเป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกกันมาก แต่มีจุดด้อยคือถ้าดูแลไม่ดี เนื้อจะยุบและมีจุดดำ ๆ
- 2) พันธุ์สุมาลี มีลักษณะเด่น คือ ลูกดก น้ำหนักต่อกอดี แต่มีจุดด้อยคือเมล็ดใหญ่และเน่าง่ายเมื่อถูกความชื้นเยอะ ๆ
- 3) พันธุ์หม้อ เป็นสละที่มีเนื้อคล้ำและมีรสชาติคล้ายระกำไม่เป็นที่นิยม
- 4) พันธุ์อินโด เป็นสละที่มีรสชาติหวานฝาด ๆ เนื้อกรอบนิยมปลูกบริเวณ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีข้อด้อย คือ เน่าง่าย ร่วงง่าย ในปัจจุบันเกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์เนินวงและสุมาลีเป็นหลัก

2. การขยายพันธุ์สละ

การขยายพันธุ์สละต้นพันธุ์ไม่สามารถใช้เมล็ดปลูกได้ เนื่องจากการเพาะเมล็ดมาปลูกจะทำให้ต้นสละกลายพันธุ์ ผลผลิตไม่เป็นไปตามต้นพันธุ์ และจะเป็นต้นสละตัวผู้ 80% ในการขยายพันธุ์สละทั้งต้นตัวผู้และตัวเมียต้องใช้ต้นพันธุ์ที่ผ่านการเพาะด้วยการผ่าตาจากลำต้นเป็นแฉ่นมาเพาะเท่านั้น

3. ระยะเวลาปลูกที่เหมาะสม

ระยะห่างในการปลูกสละ 4 x 6 เมตร ใน 1 ไร่ จะสามารถปลูกได้ 66-70 ต้น สละเป็นพืชที่ไม่ต้องการแสงแดดจัด จำเป็นต้องมีร่มเงา 50% โดยการปลูกไม้อื่นเพื่อช่วยเรื่องร่มเงา

พืชที่ปลูกร่วมกับสละได้ดีที่สุด มี 2 ชนิด คือ ต้นเหียง (พืชตระกูลถั่ว) เพราะใบจะเป็นปุย รากสามารถตรึงไนโตรเจนไว้ในดินได้ แต่มีข้อควรระวังคือรากเหียงอาจจะไปบิบท่อส่งน้ำที่ฝังใต้ดิน ดังนั้นต้องไม่ปลูกต้นเหียงใกล้กับท่อส่งน้ำโดยให้วันระยะห่างการปลูกต้นเหียง ที่ประมาณ 20 เมตรต่อต้น ใน 1 ไร่ สามารถปลูกได้ประมาณ 10 ต้น

พืชอีกชนิดที่ควรปลูกร่วมกับสละ คือ ต้นหมาก มีข้อดีคือ มีร่มเงา
คงที่ไม่มีปัญหาเรื่องราก โดยพื้นที่ 1 ไร่ สามารถปลูกได้จำนวนใกล้เคียงกับสละ
คือ ประมาณ 50 ต้น มีจุดด้อยกว่าการปลูกต้นเหรียญตรงที่ไม่สามารถเพิ่ม
ปุ๋ยให้แก่ดินได้ แต่สามารถมีรายได้จากการขายผลหมากทดแทนได้เช่นกัน

4. ต้นสละตัวผู้

ต้นสละตัวผู้เปรียบเสมือนเป็นพ่อพันธุ์ จึงเป็นหัวใจของการทำสวนสละ
ต้องดูแลให้มีความสมบูรณ์มากกว่า จำนวนการปลูก ควรปลูกประมาณ 5%
ของต้นตัวเมีย โดยปลูกเป็นกลุ่มเดียวกัน เพราะในการผสมพันธุ์สละต้องใช้
วิธีในการตัดดอกไปผสม

5. การให้น้ำ

ต้นสละต้องการน้ำวันละประมาณ 50 ลิตรต่อต้น การให้น้ำต้องใช้
สปริงเกอร์ขนาด 4 ลิตรต่ออาบที่ รดน้ำวันละ 25 นาที วันเว้นวัน

6. ปุ๋ย

การปลูกสละให้ได้ผลดีสำหรับสวนสละอาชีพ ให้ปุ๋ย 3 สูตร คือ
15-15-15 สูตร 13-11-24 และปุ๋ยคอก โดยใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ประมาณ
300 กรัม ต่อครั้ง ต่อกอ ต่อเดือน โดยให้สลับไปมา เดือนละ 1 ครั้งต่อสูตร
เน้นการให้ปุ๋ยบ่อย ๆ เพื่อให้ต้นสละสามารถดึงไปใช้ได้เต็มที่ และลดความ
สูญเสียจากการชะล้างจากฝนให้น้อยลง

ปราชญ์เกษตร ขอนแก่นดิน

7. ดิน

ดินที่ใช้ในการปลูกสละต้องเป็นดินที่ระบายน้ำได้ดี เวลาที่ฝนตก น้ำต้องไม่ท่วม แม้ว่าต้นสละจะไม่ตายเมื่อถูกน้ำท่วมแต่จะเกิดปัญหาเรื่อง ลูกเน่า วิธีที่ดีที่สุด คือ ยกท้องร่องให้น้ำขังอยู่ในท้องร่อง

8. การตัดแต่งทางใบ

ให้ตัดแต่งทางใบให้เหลือ 1 กอ ไม่น้อยกว่า 15 ทางใบ และตัดจากทางที่ใบแก่เริ่มมีสีเหลือง และทางใบนั้นมีลูก มีผลสละติดผลแล้วไม่น้อยกว่า 1 เดือน ทางที่มีดอกแต่ยังไม่ติดผลไม่ควรตัดออก

9. การตัดแต่งหน่อและไว้กอสละ

หลังจากปลูกสละประมาณ 1 ปี สละจะแตกหน่อออกมา ให้แต่งกอให้เหลือกอละ 3 ต้น รวมต้นหลัก 1 ต้น และเว้นแขนงไว้ 2 ต้น โดยเลือกแขนงที่งอกใกล้ดินที่สุด และให้ 3 ต้นที่เหลืออยู่ในลักษณะสามเหลี่ยม เพื่อให้กอสละทั้ง 3 ช่วยพยุงต้นสละไม่ให้ล้ม แขนงอื่น ๆ ที่เหลือให้แทงทิ้ง

10. การผสมพันธุ์สละ

ดอกสละจะบานเต็มที่หลังจาก 10 โมงเช้าเป็นต้นไป และจะบานอยู่เพียง 3 วัน โดยภายใน 3 วัน ถ้าไม่ได้รับการผสมเกสรดอกสละทั้งตัวผู้และตัวเมียจะดำและร่วง สละออกดอกทั้งปี จึงสามารถผสมพันธุ์ได้ทั้งปี และเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดทั้งปี

การผสมเกสรเป็นหัวใจของการทำสวนสละ โดยการเอาเกสรตัวผู้เคาะให้ตกใส่เกสรตัวเมียที่กำลังบาน และต้องทำทุกดอก พร้อมกับทำเครื่องหมาย (ติดริบบิ้น) ว่าเราผสมเกสรเมื่อไหร่ เพื่อให้สะดวกในการเก็บเกี่ยวและวางแผนการตลาด

11. การเก็บเกี่ยว

สละสามารถเก็บเกี่ยวได้ นับจากวันที่มีการผสมเกสรไป 9 เดือน สำหรับพันธุ์เนืวนาง สามารถเก็บได้แบบบวกลบ 15 วัน โดยถ้าฝนตกมากอาจจะหวานเร็วขึ้น ถ้าเก็บผลผลิตก่อนกำหนด ผลสละที่ได้จะมีรสเปรี้ยว ถ้าหลังกำหนดสละจะจืด และถ้าเลยกำหนดสละจะขม จึงเป็นเหตุผลที่จำเป็นต้องทำเครื่องหมายทุกข้อ

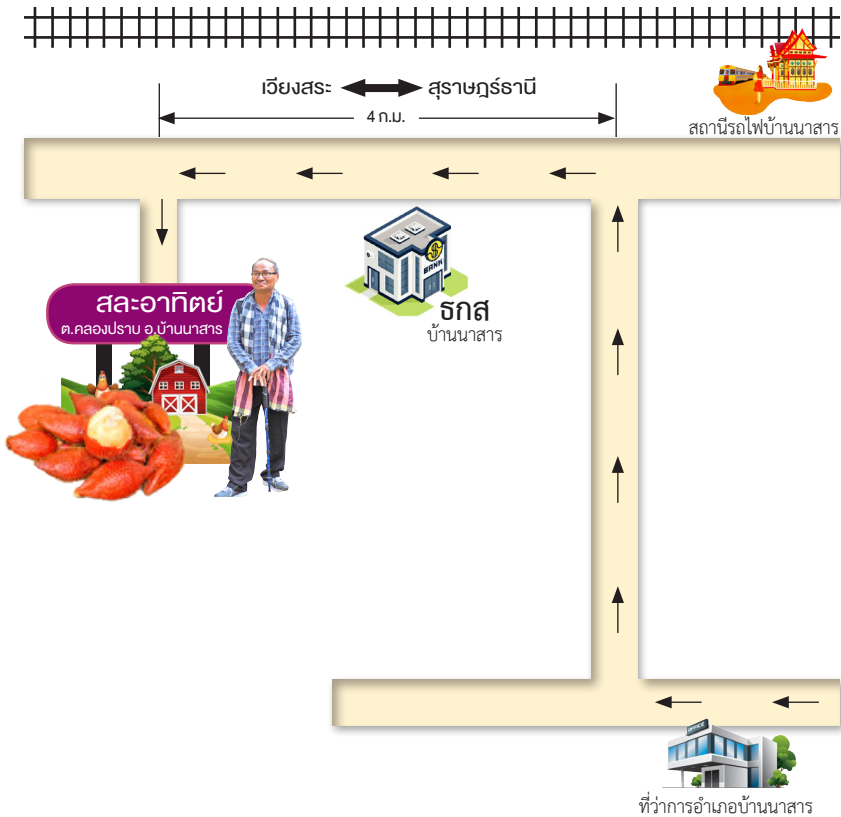

ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน

แผนที่ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เกษตร

สถานที่ติดต่อ

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 430 หมู่ที่ 1 ตำบลคลองปราบ
อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84120
โทรศัพท์ 077-341-1463, 08-1968-3602

ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน

นายแรม ธิยงกา

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย

นายแรม เชียงกา

อายุ 52 ปี

การศึกษา ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตร์
สาขาวิชาการบริหารจัดการภาครัฐ มหาวิทยาลัยสยาม

สถานภาพ สมรส

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 5 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองสาหร่าย
อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี 71140

โทรศัพท์ 08-9830-7688

อาชีพ เกษตรกร

รางวัลหรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย ปี 2562
- รางวัลวิสาhekกิจชุมชนดีเด่น ระดับประเทศ ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ปี 2561
- รางวัลชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่น ระดับประเทศ ปี 2552

ปราชญ์เกษตร ขออินแผ่นดิน

- รางวัลอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านดีเด่น ระดับชาติ ปี 2552
- รางวัลพัฒนาตนเองตามมาตรฐานงานชุมชน ประเภทผู้นำชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี ปี 2550

ชีวิตที่พอเพียง

นายแรม เชียงกา มีประสบการณ์ในการทำงานภาคเกษตร 26 ปี โดยทำการเกษตรในรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ บนพื้นที่ 10 ไร่ มีการแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน ประกอบด้วย แปลงข้าว แปลงไม้ผล/แปลงผัก บ่อน้ำ (ปลา/หอย) เลี้ยงสัตว์ (วัว/ไก่) และที่พักอาศัย ในอดีตเกษตรกรกรภายในตำบลหนองสาหร่าย ประสบปัญหาราคาสินค้าตกต่ำ ก่อให้เกิดภาวะหนี้สินจำนวนมากในชุมชน จนกระทั่งในปี 2545 ได้ไปศึกษาดูงานที่ชุมชนไม้เรียงและชุมชนคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้นำองค์ความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน มาปรับใช้ในชุมชนของตนเอง มีการจัดทำแผนแม่บทชุมชน พัฒนาชุมชนในมิติต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เป็นแบบอย่างในการทำงานที่สามารถลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้สารเคมี การลดภาวะหนี้สิน การมีวินัยในการออม การรับฟังปัญหา และการสร้างความสามัคคีในชุมชน ร่วมวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน หาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน มีความขยันหมั่นเพียรและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นผู้ใฝ่รู้อยู่เสมอ ทั้งการคิดค้น ทดลอง วิจัยเพื่อหาแนวทางหรือโครงการในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาชุมชนและสังคมการเกษตร ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน คิดค้นหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อรองรับการศึกษาดูงานของเครือข่ายภายนอกชุมชนจากทั่วประเทศ

ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน

ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายแรม เป็นแกนนำที่มีบทบาทในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาภาคการเกษตรทั้งในระดับชุมชนและสังคมการเกษตรในภูมิภาคอื่น ๆ โดยปัจจุบันผลงานการพัฒนาได้เป็นต้นแบบให้แก่ชุมชน กลุ่มเครือข่ายทั่วประเทศ เช่น โครงการธนาคารความดี การทำปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน การทำนวัตกรรมการเกษตรอัจฉริยะ ตลาดข้าว และการจัดตั้งสภาผู้นำชุมชนฯ เป็นผู้นำที่สร้างอาชีพและรายได้ให้คนในชุมชน ภายใต้กิจกรรมโครงการต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น การออมในสถาบันชุมชน วิสาหกิจชุมชน โรงสีข้าวชุมชน ตลาดกลางข้าว สามารถสร้างอำนาจต่อรองในการจำหน่ายผลผลิต (ข้าวเปลือก) ได้ ตลอดจนเป็นวิทยากรบรรยายความรู้ในหน่วยงานต่าง ๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ ลดต้นทุนการผลิต ลดการใช้สารเคมีทำให้สุขภาพของเกษตรกรดี อีกทั้งการส่งเสริมการออมทำให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการหนี้สินได้ดีขึ้น มีสวัสดิการในชุมชนช่วยเหลือคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และวิสาหกิจชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถต่อยอดสร้างเครือข่ายทั้งด้านวิชาการและด้านการผลิตจนถึงด้านการตลาด

การขยายผลงาน

ชุมชนหนองสาหร่ายเป็นชุมชนต้นแบบในการผลักดันให้เกิดพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปัจจุบันมีสภาองค์กรชุมชนที่นำรูปแบบของชุมชนหนองสาหร่ายไปเป็นต้นแบบ จำนวน 7,291 ชุมชน ทั่วประเทศ และมีการจัดตั้งธนาคารความดีในชุมชน (23 ความดี/67 ตัวชี้วัด) เพื่อให้สมาชิกนำความดีที่สะสม ที่ผ่านการพิจารณาจากประชาคมหมู่บ้านและสภาองค์กรชุมชนตามลำดับ มาใช้ประโยชน์ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในคราวที่จำเป็นต้องใช้เงิน โดยปัจจุบันมีชุมชนต่าง ๆ ใน 26 จังหวัด นำไปใช้ รวมถึงจัดตั้ง

ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน

ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองทราย เพื่อเป็นที่ฝึกอบรมและศึกษาดูงานของบุคคลทั่วไป ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าใช้ประโยชน์จากศูนย์ดังกล่าว อาทิ ร่วมเป็นศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นศูนย์ฝึกอบรมภาคสนามของข้าราชการใหม่ของกรมพัฒนาชุมชน เป็นศูนย์ฝึกอบรมพนักงานใหม่ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เป็นศูนย์ฝึกอบรมของมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป และเป็นศูนย์เรียนรู้ ในการอบรมเยาวชนนานาชาติของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program : UNDP) เป็นต้น รวมถึงมีความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยนิวกาตะ (ประเทศญี่ปุ่น)

การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายแรม ได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ตำบลหนองสาหร่าย และจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรทำนาตำบลหนองสาหร่าย รวมทั้งจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตข้าว เชื่อมโยงการทำนาในรูปแบบแปลงใหญ่ เพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยการซื้อปัจจัยการผลิตร่วมกัน มีการจัดตั้งโรงสีข้าวชุมชน เพื่อแปรรูปและจัดจำหน่ายมีตลาดกลางข้าวเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองราคา ก่อตั้งกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมหลากหลาย เป็นการสร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้เพิ่มให้แก่สมาชิก ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 3,622 คน จาก 814 ครัวเรือน และมีการส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนเกิดการออมเพื่อเป็นกองทุนหมุนเวียน และจัดการสวัสดิการในชุมชนให้แก่สมาชิก ปัจจุบันมีเงินออมและเงินค่าหุ้น จากสมาชิกทั้งหมดประมาณ 25 ล้านบาท มีเงินทุนหมุนเวียนประมาณ 84 ล้านบาท อีกทั้งยังเป็นประธานชมรมผู้ผ่านการฝึกงานในประเทศญี่ปุ่น (Japan Agriculture Exchange Council (JAEC)) โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนสินค้า ประสบการณ์ และองค์ความรู้ด้านการเกษตรระหว่างสมาชิก

องค์ความรู้ที่โดดเด่น

การพัฒนาชุมชนตำบลหนองสาหร่าย

พัฒนาชุมชนและเป็นแกนนำให้การผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนตำบลหนองสาหร่ายด้วยการจัดทำแผนแม่บทชุมชน ส่งผลให้เกิดการวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา สมาชิกในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตเพื่อการพัฒนาชุมชนร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้ปัจจุบันชุมชนตำบลหนองสาหร่าย มีความเข้มแข็งเป็นที่ยอมรับในสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

จุดเริ่มต้นของการพัฒนาในประมาณปี พ.ศ.2545 เริ่มจากการทบทวนตัวตนของชุมชน โดยร่วมกันจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ ทำให้ค้นพบปัญหาและนำมาจัดทำเป็นแผนชีวิต แผนชุมชน แผนแม่บทชุมชน แผนพัฒนาท้องถิ่น จากการเก็บข้อมูลทำให้ค้นพบปัญหาที่สำคัญ 7 ประเด็น ดังนี้

1. ภาวะหนี้สิน หนี้สินเพิ่ม ใช้หนี้ไม่หมด
 2. อาชีพ รายได้ ผลผลิตตกต่ำ รายได้ไม่แน่นอน
 3. วัฒนธรรมประเพณี สังคมเสื่อม วัฒนธรรมเปลี่ยน
 4. สุขภาพอนามัย ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน
 5. การศึกษา ประชาชนไม่ค่อยสนใจในการเรียนรู้
 6. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อากาศแปรปรวน สิ่งแวดล้อมจึงแย่
 7. การเมืองและกลุ่มผู้นำ ทุกคนอยากเป็นผู้นำ อยากมีอำนาจ แต่ทำไม่ได้
- ซึ่งจากปัญหาทั้ง 7 ประเด็น มีปัญหาที่สำคัญ เพื่อตั้งต้นการแก้ไข

ปัญหา 3 ประเด็น คือ รายได้ หนี้สิน และรายจ่าย ซึ่งจะใช้หลักการพัฒนาให้มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งในและนอกชุมชน “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมรับประโยชน์ และพึ่งตนเอง” มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตำบลไว้ว่า “ชุมชนอยู่ดี มีสุข ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนสามัคคี ชุมชนมีคุณธรรม และความดี ตามวิถีพอเพียง”

วิธีดำเนินการแก้ไขปัญหา คือ

1. การทำบัญชีครัวเรือน
2. การแบ่งกลุ่มคนในการพัฒนา เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่ม 1 คิตรีเริ่มสร้างสรรค์ หัวใจใจสู้ 20% กลุ่ม 2 รอดูท่าที 57% และกลุ่ม 3 ไม่เอาไหนเลย 23 %
3. มีปัญหาช่วยกันแก้ผ่านสภา 79 (สภาผู้นำชุมชนตำบลหนองสาหร่าย)
สภา 79 คือ การร่วมกันคิดจากตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน อย่างน้อยหมู่บ้านละ 9 คน ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน อสม. ตัวแทนกลุ่มอาชีพ ตัวแทนกองทุน สตรี ผู้สูงอายุ เยาวชน วัด โรงเรียน อนามัย เทศบาล เป็นต้น รวมจำนวน 79 คน โดยมีแนวทางในการใช้ธรรมนูญความสุขชุมชน เป็นตัวขับเคลื่อนให้ถึงเป้าหมาย ทุกคนมีความดี ทุกคนต้องมีความสุขไปด้วยกัน

ปราชญ์เกษตร ขอจบแผ่นดิน

การทำงานของสภา 79 (สภาผู้นำชุมชนตำบลหนองสาหร่าย) จะมี การร่วมวิเคราะห์วางแผน การพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ โดยเชิญหน่วยงาน ภาครัฐภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมหารือแนวทางการดำเนินงาน ร่วมกันเพื่อจะได้แก้ไขปัญหาของชุมชนได้ตรงจุด และมีเป้าหมายเดียวกัน ทั้งชุมชน ซึ่งจากปัญหาที่ได้มาทำให้เกิดการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาของ ชุมชน โดยการแบ่งดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันทั้ง 9 หมู่บ้าน หลายกิจกรรม สามารถระดมเงินทุนจากสมาชิกในชุมชนเองเพื่อใช้เป็นเงินทุนดำเนินการ เช่น การชักชวนให้ผู้สูงอายุ หรือ อสม. ทุกคนในชุมชนนำเงินที่ได้รับจาก สวัสดิการรายเดือนของตนมาถือหุ้นโครงการต่าง ๆ จนปัจจุบันคนในชุมชน หนองสาหร่ายต่างเป็นเจ้าของโรงงานผลิตปุ๋ยอัดเม็ด โรงงานผลิตน้ำดื่ม ปั่นน้ำมัน เป็นต้น ซึ่งแนวคิดดังกล่าว นายแรม เชียงกา ได้เห็นและเรียนรู้ มาจากการไปฝึกงานด้านเกษตร ณ ประเทศญี่ปุ่น และได้นำมาประยุกต์ใช้ ในการพัฒนา จนปัจจุบันชุมชนตำบลหนองสาหร่ายได้เป็นต้นแบบของการ พัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนของไทย

ในการดำเนินกิจกรรมมีการแบ่งงานกันทำทั้ง 9 หมู่บ้าน เพื่อแก้ไขปัญหาจากที่ได้วิเคราะห์ร่วมกัน โดยกำหนดกิจกรรมไม่เหมือนกัน แต่ละกิจกรรมเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อม มีคณะทำงานที่ชัดเจน กำหนดกิจกรรมที่แตกต่างหลากหลายเพื่อลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายของสมาชิกในชุมชน ร่วมกันคิดที่จะให้มีการซื้อขายภายในชุมชน และอุดหนุนผลิตภัณฑ์ในชุมชน ทำให้สามารถที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องการผลิตสินค้าแล้วไม่สามารถขายได้ กิจกรรมมีดังนี้

หมู่ที่ 1 การทำปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด เพื่อลดรายจ่ายในการใช้ปุ๋ยเคมี และมีความปลอดภัยในการบริโภคสินค้า (สามารถลดค่าใช้จ่ายประมาณ 35 ล้านบาท/ปี)

หมู่ที่ 2 การทำน้ำดื่ม เพื่อลดรายจ่ายค่าน้ำดื่มในครัวเรือน เงินไม่รั่วไหลออกภายนอก (ลดรายจ่ายจากที่ต้องซื้อน้ำจากภายนอกเพื่อบริโภคประมาณ 5 ล้านบาท/ปี)

ปราชญ์เกษตร ขอเงินแผ่นดิน

หมู่ที่ 3 ธนาการขยะ เพื่อลดปัญหาขยะในชุมชน แก้ปัญหาพ่อค้าคนกลาง

หมู่ที่ 4 สถาบันการเงินชุมชน และกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อขจัดหนี้สินของคนในชุมชน ใช้ความดี ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการดูแลกันเองในชุมชน เป็นการแสดงให้เห็นถึงการพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง (เพื่อแก้ไขปัญหาด้านวัฒนธรรมประเพณี สังคมเสื่อม วัฒนธรรมเปลี่ยน)

หมู่ที่ 5 การทำน้ำยาซักผ้า น้ำยาล้างจาน เพื่อลดรายจ่ายสร้างรายได้

หมู่ที่ 6 ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรผสมผสาน ตลาดข้าว โดย ม.6 แบ่งเป็น 5 คุ่มเพื่อให้สมาชิกในชุมชนรวมกลุ่ม และจัดเป็นฐานเรียนรู้ต่าง ๆ

หมู่ที่ 7 การทำน้ำหมักอินทรีย์ชีวภาพ ลดการใช้สารเคมี เพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และไม่ทำลายระบบสุขภาพหรือพลังงานทดแทน

หมู่ที่ 8 การทำเบเกอรี่ สร้างรายได้ สร้างอาชีพ ให้กับคนในชุมชน

หมู่ที่ 9 โรงสีข้าวชุมชน การทำไม้กวาดทางมะพร้าว ลดปัญหาพ่อค้าคนกลาง สร้างรายได้ และอาชีพโดยในการดำเนินการพัฒนาต่าง ๆ จะใช้ “ปฏิทินชุมชน” เป็นเครื่องมือในการร่วมคิด ร่วมวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วย

ปราชญ์เกษตร ขอนแก่น

แผนที่ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เกษตร

สถานที่ติดต่อ

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 5 หมู่ที่ 6 ตำบลหนองสาหร่าย

อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี 71140

โทรศัพท์ 08-9830-7688

จัดทำโดย สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน (กนท.)
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2281-3958

